

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL ŠALPOS PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-675 7, 10, 13 IR 15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO IR ŠALPOS PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-675 10 IR 15 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-230 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTŲ (TAP-21-449) (21-21028(2))**

2021-05-03 Nr. NV-891

Vilnius

Rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Tikslas: sudaryti galimybę asmenims gauti šalpos išmokas, kai iš užsienio valstybių ir diplomatiniais kanalais neįmanoma gauti duomenų apie užsienio valstybėje asmeniui mokamas pensijas ir išmokas.

Esama situacija:

- pagal Šalpos pensijų įstatymą mokamos piniginės išmokos, užtikrinančios minimalias pajamas neįgalumo, netekto darbingumo ir senatvės atvejais gyventojams, kurie nėra įgiję minimalaus stažo socialinio draudimo pensijai gauti. Šalpos neįgalumo ir šalpos senatvės pensijos skiriamos asmenims, neturintiems teisės gauti didesnių arba tokio pat dydžio socialinio draudimo pensijų, valstybinių pensijų ir išmokų, pensijų kaupimo išmokų, užsienio valstybių pensijų ir kitų periodinių pensinio pobūdžio išmokų. Tos pačios skyrimo sąlygos taikomos ir šalpos našlaičių pensijoms bei šalpos kompensacijoms. Šalpos išmokos mokamos iš valstybės biudžeto lėšų. Šalpos pensijos bazė – 143 Eur.
- šalpos išmokas mokančios įstaigos praktikoje susiduria su situacijomis, kai asmenims, atvykusiems iš kitų užsienio valstybių ir Lietuvoje gavusiems prieglobstį, taip pat ir Lietuvos Respublikos piliečiams negali paskirti šalpos išmokų dėl to, kad iš užsienio valstybių institucijų neįmanoma gauti informacijos ir (ar) duomenų, reikalingų išmokai skirti, nes tam tikros užsienio valstybės nėra prisijungusios prie tarptautinių konvencijų, kitų tarptautinių teisės aktų ar sudariusios tarptautinių sutarčių. Informacijos nepavyksta gauti ir dėl nuo asmenų nepriklausančių aplinkybių, pvz. sudėtingos politinės ar ekonominės padėties tam tikrose užsienio valstybėse (pvz., Venesuela, Sirija ir kt.).
- šiuo metu į Lietuvą iš krizėje esančios Venesuelos yra perkelti 28 lietuvių kilmės asmenys. Lietuvos ambasada Madride bendrauja su daugiau kaip 80 asmenų, kurie turi perkeliamojo asmens statusą ir siekia persikelti į Lietuvą. Dar tiek pat asmenų teiraujasi apie tokio statuso gavimo galimybes ir svarsto teikti prašymus. Iš viso Venesueloje gyvena apie 1000 Lietuvos piliečių ir lietuvių kilmės asmenų. Tarp jų yra ir pensinio amžiaus, ir neįgalių asmenų, kuriems atvykus į Lietuvą negalės būti skiriamos šalpos išmokos, nes kyla problemų gauti informaciją apie jiems Venesueloje paskirtas ir mokamas išmokas.

Esmė, nauda:

- nustatoma, kad šalpos išmokas mokanti įstaiga, gavusi prašymą skirti ar atnaujinti (pratęsti) šalpos išmoką, nustačiusi, kad iš kompetentingų užsienio valstybių institucijų negalima gauti informacijos/ duomenų apie užsienio valstybių pensijas ir pensijų išmokas, nes Lietuvos Respublika ar užsienio valstybė nėra prisijungusi prie tarptautinės konvencijos, kito tarptautinio teisės akto, nėra sudariusi tarptautinės sutarties ar tarptautinio tarpžinybinio susitarimo, ir iš Užsienio reikalų ministerijos gavusi informaciją, kad šios informacijos/ duomenų negalima gauti

diplomatiniais kanalais, per 10 darbo dienų priima sprendimą dėl šalpos išmokos skyrimo ar mokėjimo atnaujinimo (pratęsimo), nereikalaujama pateikti informaciją/ duomenis apie užsienio valstybių pensijas ir pensijų išmokas.

- reglamentuojamos šalpos išmokos mokėjimo ar nutraukimo aplinkybės, kai iš užsienio valstybių institucijų ir (ar) Užsienio reikalų ministerijos gaunama informacija/ duomenys apie užsienio valstybių pensijas ir pensijų išmokas.
- atliekami kiti įstatymo pakeitimai dėl netikslų, nesuderintų nuostatų, pagal kurias asmuo turi teisę gauti atitinkamą šalpos išmoką tik tuo atveju, jeigu jis neturi teisės gauti tokio paties dydžio arba didesnės pensijos ar pensijų išmokos.

Įstatymas įsigaliojė nuo 2021 m. liepos 1 d. Kartu atitinkamai patikslinamas lydimasis Šalpos pensijų įstatymo pakeitimo įstatymas, kurio nuostatos dėl šalpos našlaičių pensijos skyrimo, nepaisant to, kad asmuo turi teisę gauti kitą socialinio draudimo pensiją, įsigalioja 2022 m. sausio 1 d.

Nauda. Asmenims, atvykusiems iš kitų užsienio valstybių ir gavusiems prieglobstį Lietuvoje, taip pat perkeltiems lietuvių kilmės asmenims, bus sudaryta galimybė gauti šalpos senatvės pensiją, šalpos neįgalumo pensiją, šalpos našlaičių pensiją ar šalpos kompensaciją.

Atitiktis Vyriausybės programai: projektai tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Derinimas: projektai be pastabų suderinti su Finansų ministerija ir Vidaus reikalų ministerija, įvertintos Teisingumo ministerijos, Užsienio reikalų ministerijos ir „Sodros“ valdybos pastabos ir pasiūlymai.

Dalykinio vertinimo išvada:

- įstatymų projektų aiškinamajame rašte siūlytume atsisakyti skurdo ir pajamų nelygybės situacijos Lietuvoje 2015-2019 metais aprašymo, kaip tiesiogiai su projektu nesusijusios informacijos, ir konkrečiau, aiškiau atskleisti sprendžiamos problemos aktualumą ir mastą.
- projektus **siūlome svarstyti tarpinstituciniame pasitarime** ir patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė

Aušra Gratulevičienė, tel. 8 706 61 803, el. p. ausra.gratuleviciene@lr.lt